

TRANSPORTEREN VOGELS HUN EIEREN EN JONGEN ?

Op het artikel met bovenstaande titel in dit tijdschrift (jaargang 22, nummer 1), kwamen enkele reacties binnen; ook werden enkele oudere literatuurgegevens over dit onderwerp bekend.

Warren (1943) beschrijft in 'De Levende Natuur' een door hem in 1941 waargenomen geval van het verplaatsen van eieren door een Patrijs. De vogel bracht de eieren (10 stuks, waarvan er één sneuvelde) over een afstand van 30 cm over een hellend vlak naar beneden.

De heer L. H. W. v. d. Plas te Amsterdam maakte me opmerkzaam op een waarneming van Turner (1924), bij de Waterral, waarvan hij nest en broedende vogels wilde fotograferen. De vrouwelijke vogel, die kennelijk verontrust werd door de komst van de helper van de fotograaf, transporteerde twee reeds uitgekomen jongen, twee jongen nog half in het ei en een nog compleet ei.

Mr. E. D. Maaldrink te Wierden deelde ons volgende ervaring mee: 'In de twintiger

jaren bevond ik mij in een bosgebied in de gemeente Gorsseel. Daar zag ik, misschien op een hoogte van vier meter, een nest in een boom zitten tegen een tot op die hoogte kale stam van een grove den. Nauwelijks stond ik onder die boom stil, of daar kwam een Vlaamse Gaai aanvliegen, zette zich op de rand van het nest, boog de kop er in en vloog met een ei in de bek weg. Ik als een haas de boom in: in het nest nog één ei: een typisch gaaienei'.

De heer W. H. R. van Mourik te Olst had navolgende ervaring met sierduiven: 'Tot twee keer toe presteerde een paartje sierduiven het, het eerste gelegde ei uit het nachthok te verwijderen en dit in onbeschadigde toestand voor de keuken-deur te leggen. Een reden hiervoor kon zijn dat dit gedaan werd omdat enige tijd daarvoor een kat in de schemering kans gezien had om in het nachthok te komen en er een duif tot prooi gemaakt had. Nadien gingen de overige duiven 's avonds het nachthok niet meer in, overdag deden ze dit nog wel. Mijn conclusie is, dat ze uit angst om hetgeen voorgevallen was, hun legsel elders op een veiliger plaats wilden deponeren. Het restant van beide legfels werd ten dele in mijn tuin kapot weergevonden'.

De gebroeders Dijkse te Texel, aldus een mededeling van A. J. Dijkse, controleren de laatste jaren een groot aantal nestkasten met daarin minstens 50 paren Ringmussen. Ook zij constateerden een vrij groot aantal 'verdwijningen', maar schreven deze toe aan:

1. Een paar kan nesten, of het begin ervan, in verschillende kasten bouwen.
2. Bij slechte weersomstandigheden (koude, storm, regen) worden legfels soms zonder meer verlaten.
3. Er kan (weer vooral bij slechte weersomstandigheden) vrij veel sterfte optreden bij adulte vogels, hetgeen dus het verlaten van het nest tot gevolg heeft.
4. Ook als er juvenielen zijn sterven er adulte vogels, de juvenielen sterven dan in het nest.
5. In een kast met een verlaten legsel of met dode juvenielen kan een ander paar (of hetzelfde?) binnen enkele dagen een nieuw nest bouwen en eieren hebben.
6. Er is in de meeste jaren, door waarschijnlijk een complex van factoren, een zeer hoge sterfte onder de nog niet uitgevlogen jongen (70 tot 80% is geen uitzondering).
7. De juvenielen sterven soms 'dag na dag'. De dode juv. worden meestal direct door de adulte vogels verwijderd. Binnen enkele dagen kan het nest dus leeg zijn.
8. Niet uitgekomen eieren worden ook vaak verwijderd, soms na één dag, soms later.
9. Er zijn legfels waar helemaal geen juvenielen uit geboren worden. Daarvan kunnen ook eieren verdwijnen. Verwijderen adulten al eieren waarin het jong vlak voor het uitkomen sterft? (zij kunnen dit waarschijnlijk horen).
10. Wij hebben aanwijzingen dat een wijfje al weer een nieuw nest met ei(eren) kan hebben, terwijl zij in een andere kast nog, bijna vliegvlugge, juvenielen heeft.

'Merkwaardige' gevallen hebben wij altijd door bovengenoemde punten kunnen verklaren. Mijns inziens zou dat bij uw gevallen ook kunnen. Hoewel wij dus op dit moment niet direct 'geloven' in het transporteren van eieren en/of jongen, zullen wij er in het komende broedseizoen zeker op letten'.

We hebben alle argumenten overgenomen, ook al zijn er enkele bij die noch vóór noch tegen de transporttheorie pleiten. De punten 7 en 8 kunnen van belang zijn. Het is ons voornemen dit in 1974 verder na te gaan. In 1973 is het ons niet gelukt nadere gegevens te verkrijgen, ofschoon veel van onze kasten door Ringmussen waren bezet. We troffen ze echter slechts zeer zelden op de nesten aan, maar dat is een ander aspect, waarop we bij een andere gelegenheid hopen terug te komen.

Onze dank gaat uit naar alle inzenders van boven aangehaalde reacties.

● G. M. P. Sponselee, Saxhavenstraat 5, Hulst.

LITTERATUUR:

Sponselee, G. M. P. (1974): Transporteren vogels hun eieren en jongen? Het Vogeljaar 22 (1): 545 - 550.

Turner, E. L. (1924): Broadland Birds. Country Life Ltd., Londen, 36 - 37.

Warren, H. (1943): Patrijs verplaatst zijn nest. De Levende Natuur 48 (4): 52 - 53.